

מסורת הש"ס

(א) [גמליאל דבי רבן גמליאל],
(ב) ס"א דק"ט צירחא,
(ג) [פסחים כג: שיעור
יח:]; (ד) ס"א ואולה ואכס,
(ה) [ומלאו ר"ע]; (ו) ס"א,
(ז) ס"א לוי, (ח) [מוספת
ספ"ה]; (ט) בס"א: שמה,
(י) ס"א לוי,

תורה אור השלם

1. אלה מועדי ה' מקראים
קדש אשר תקראו אתם
במועדי: ויקרא כג ד
2. ויעל משה ואהרן קרב
ואביהוא ושבועים מוקני
ישראל:
3. עשה קרבן למועדים
ששם קדש מבווא:
תהלים קד ט
4. דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם מועדי ה'
אשר תקראו אתם
מקראים קדש אלה הם
מועדי: ויקרא כג ב
5. אלה מועדי ה' אשר
תקראו אתם מקראים
קדש להקריב אשה לה'
עלה ופתח וזבח וקשים
דבר יום ביומו:

6. ויקרא שמואל אל
ואמרת אליהם מועדי ה'
העם ה' אשר עשה את
משה ואת אהרן ואשר
העלה את אבותיהם
ממצרים:
שמואל א יב ו
7. וישלח ה' את רבשל
והעם ה' אשר עשה את
שמואל ויעל אתכם מיד
איביכם מקרב ויתשובו
בטה: שמואל א יב א

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עדי שקר
כו' לתוך המערב ושפיר
נופל כאן פעמים שנה כו'
והוא לנהל ופעמים שבא
בדרך קצרה והס"ד:

מוסף רש"י

פתק ביה. וזקנו
(שבוטות יח: ע"ז יח:).

וערבים צמערב את החדשה: **עדי שקר** הס. דקיימא לן (לעיל
דף כ:). עשרים וארבעה שעי מכסי סיהרא כן פירשו רבותי ולצי
נוקפי מדקתני צבריתא פעמים שנה בצרכה פעמים שנה בצרכה
ואין לשון צירחא ארוכה וקצרה נופל כאן שהרי מתוך קוטנה הישנה
לפני חידושה. ונראה לי דעל החדשה
העירו ועדי שקר דקאמר רבי יוחנן
כן נורי לפי שאינה ממנה לרין
צ"צ שעות שציוס מתוך המזרח
לתוך המערב (א) וע"ז קאמר פעמים
שנה צדך ארוכה ושהיה לנא:
ועוד נאום שנים ואמרו ראינוהו
נומנו. ציוס שלשים: **וליל שלשים**.
שהיו מפני צ"ד והעם שהיה מגולה
ויראה מאחר שהעדים ראוה ציוס
לא נראה להם: **רואה אני את**
דברין. לעבר את החדש: **הלך**
ומלאו. הלך ומלאו ר"ע לה' יהושע
מיצר על שהנשיא גזר עליו לחלל
יום הכפורים: **אשר תקראו**.
קריאת צית דין תללו הכתוב:
נא לו. ר' יהושע אלך רבי דוסא:
נמה לא נתפרסמו שמועין כו'. שם
נא אדם לדון אחר צית דין שצמינו
ולומר וכי צית דין זה כמשה ואהרן
כאלדד ומידד אומרים לו שמה חשבו
הוא כשלה מן השאר שלא נתפרשו
שמותם: **נב' דחוי' לסיחא**.
ינה: שקל קלא. פיסת רגבים
מוט"א כלע"ז: **לאורחא** צעין
לקדושין. צריכין אנו לעשות הלילה
יום טוב של ראש השנה לחסר את
אלול ולחיים על העדים לומר ראינוהו
נומנו לקדשו למחר וכן על פי שלא
ראוהו לפי שהיה עיבור החדש דוחה
את יום הכפורים אלל שנה: **ואם**
קיימם כהא. ואם תהא נראית
עריבת שוב לא יקדשו את החדש
למחר כדאמרן לעיל פרק קמא
(כ): צריך שיהא לילה ויום מן החדש
שם נראית הישנה לאור כיט אין
עצ וקדשה. דואג היה שלא ירננו
עליו צני עירו כשיקדשו למחר
לפי שראו הישנה כל יום כיט וסלק
תלוותם מעלי. ומורי פירש שגזרו
גוריהם במקומו שלא יקדשו את
החדש: **דוד מלך ישראל**. נמשל
כלבנה שנאמר צו (תהלים פט) כסאו
שמש נגדי כירח יכון עולם:
(ו) **והנראים דמות לננה** צעשים
ותשעה: **שידעו שלא קדשו ציוס**
דין את החדש. שאין מקפידין
ציוס טוב: **אסם אסם אסם**.
שלה זמנין כתיב אשר תקראו
אותם צפרשת שור או כשז וקרי
ציה תקראו אתם: **שוגגין**. מאלהין
כסבורין שהוא ראוי להתעבר

וטועין. על ידי עדי שקר: **שלא יאמר אדם**. על צית דין שצמינו וכי פלוני ופלוני כמשה ואהרן
נתפרשו אמור לו אם אינו כמשה ואהרן הרי הוא כאלדד משאר זקנים שאין יודע מי הם: **ואומר ה' אשר עשה את משה ואם אהרן**.
שמואל הנביא אמר ליהאל הקדוש צדק הוא עשה לכם נסים על ידי ששה זקנים הללו משה ואהרן ירובעל וצדן ויפתח ושמאל:
ר' דוסא תנו רבנן למה לא נתפרשו שמותן של זקנים צדיקים, שלא יאמר פלוני כמשה ואהרן, פלוני כאלדד ומידד. ואומר ויאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן וגו'.

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה כה.

לאורחא מקדשין דך ואת קיימת הכא. תימה הא שפיר אפשר
שיהא המולד ציוס ל' קודם י"ח שעות שיכולה לראות
ציוס ותראה הישנה ציוס כ"ט שחרית אפילו לצני מערב שמה לא היה
כל כך שחרית שצנר יאל שמש בגבורתו שלא היתה ראויה לצני

מערב וצקונטרס פי' ואת קיימת
הכא ולא תהא נראית עריבת שוב
לא יקדשו החדש למחר כדאמר צ"ב
קמא (דף כ: וס) וצריך שיהא לילה
ויום מן החדש שאם נראית הישנה
לאור עשרים ותשעה אין מקדשין
מחר את החדש וזה אי אפשר להיות
כדפרישית צפ"ק (שם ד"ה תלות):
זיל לעין טב וקדשיה. שם היו
קצותים לקדש את החדש כדאמר

בפסיקתא בפסוק תקעו כחדש שופר
למה צית דין מקדשין החדש צעין טב
לפי שהוא צית הועד אמר הקצ"ה
צית מועד של כל העולם שנאמר
(ישעיה ג) כי מליון תלך תורה ואמר
צירושלמי כשם שתוקעים ציצנה כך
תוקעים צעין טב משמע שהיה שם
צית דין קצות מועד לצינא:

שמימים
דין שעמד מימות משה ועד עכשיו שנאמר יועל משה ואהרן נדב ואביהוא
ושבעים מזקני ישראל ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים אלא ללמד שכל
שלשה ושלושה שעמדו בות דין על ישראל הרי הוא בבית דינו של משה
נטל מקלו ומעותיו בידו והלך ליבנה אצל ר"ג ביום שחל יוה"כ להיות
בחשבונו עמד ר"ג ונשקו על ראשו אמר לו בוא בשלום רבי ותלמידו רבי
בחכמה ותלמידו שקבלת את דבריו: **נב' תניא** אמר להם ר"ג לחכמים כך
מקובלני מבית אבי אבא יפעמים שבא בארוכה ופעמים שבא בקצרה א"ר
יוחנן מ"ט רבי רביה דכתיב עשה ירח למועדים שמש ידע מבווא שמש
הוא ידיע מבווא ירח לא ידע מבווא רבי חייא חזיין לסיחא דהוא קאי
בצפרא ידעשרים ותשעה שקל קלא פתק ביה אמר לאורחא בעינן לקדושי
כך ואת קיימת הכא זיל איכסי א"ל רבי לה' חייא זיל לעין טב וקדשיה לירחא
ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקים ת"ר פעם אחת נתקשרו שמים
בעבים ונראית דמות לבנה בעשרים ותשעה לחדש כסבורים העם לומר ר"ח
ובקשו ב"ד לקדשו אמר להם ר"ג כך מקובלני מבית אבי אבא אין חדושה
של לבנה פחותה מעשרים ותשעה יום ומחצה ושני שלישי שעה וע"ז חלקים
ואותו היום מתה אמו של בן זוא והספידה ר"ג הספר גדול לא מפני שראויה
לכך אלא כדי שידעו העם שלא קידשו ב"ד את החדש: **הלך ר"ע (ומצאו)**
מיצר כו'. איבעיא להו מי מיצר ר"ע מיצר או רבי יהושע מיצר ת"ש דתניא
הלך ר"ע ומצאו לרבי יהושע כשהוא מיצר אמר לו [רבין] מפני מה אתה
מיצר אמר לו (רבי) עקיבא ראוי לו שיפול למטה י"ב חדש ואל יגזור עליו
גזירה זו א"ל רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתני אמר לו אמור
אמר לו הרי הוא אומר אתם יאתם יאתם ג' פעמים אתם יאפילו שוגגין
אתם אפילו מזידין אתם אפילו מוטעין בלשון הזה אמר לו עקיבא נחמתני
נחמתני: בא לו אצל רבי דוסא בן הורכנים כו': ת"ר למה לא נתפרשו
שמותם של זקנים הללו שלא יאמר אדם פלוני כמשה ואהרן פלוני כנדרב
ואביהוא פלוני כאלדד ומידד ואומר ויאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה
את משה ואת אהרן ואומר וישלח ה' את ירובעל ואת בן ואת יפתח
ואת שמואל ירובעל זה גרעון ולמה נקרא שמו ירובעל שעשה מריבה
עם הבעל בן זה שמשון ולמה נקרא שמו בן דאיתי מדן יפתח כמשמעו
ואומר

שלש פעמים כתיב תקראו, ולמד אפילו שוגגים
מוטעין ואפי' מזידין, אין
מועד אלא מה שנתקראו.
אמר לו עקיבא נחמתני.
בא לו, ר' יהושע, אצל

עין משפט נר מצוה

כד א ב מ"י פ"צ
מהלכות קידוש החדש
הלכה י:
כה ג מ"י שם הלכה י:
כו ד מ"י שם פ"ז הלכה
(כז) [כז]:
כו ה מ"י שם פ"ח הלכה
ה:
כו ו מ"י שם פ"ט הלכה
י:

לעני רש"י

מוט"א. רבא אדמה.

רבינו חננאל

תניא אמר רבן גמליאל
לחכמים כך מקובלני
מבית אבי אבא פעמים
שבא בארוכה פעמים
שבא בקצרה, ועכשיו בא
בצפרא. אמר ר' יוחנן
מחאה קרא עשה ירח
למועדים, כלומר לפי מה
שידומן לו. אבל שמש
לא, אלא ידע מבווא.
ר' חייא [חזיין] לסיחא
בצפרא דכ"ט ביחא דקאי
במועד, שקל אבנא רמא
ביה, לאורחא מקדשין לך
על חשבון המולד ולא
תראה הלילה במערב,
זיל בדרך קצרה. מצני
שנמשלה מלכות בית דוד
כירח, שנאמר כירח יכון
עולם ועד בשחק וגו',
לפיכך איך לה' חייא זיל
לעין טב וקדשיה לירחא,
ושלח לי סימנא דוד מלך
ישראל חי וקים. כלומר
נתקיימה ראיית הלכנה
בעולם. תנו רבנן פעם אחת
נתקשרו שמים בעבים,
וידמו בני אדם שהחשיך,
וראו דמות לבנה בינים
כ"ט לחמש אמר להו
רבן גמליאל כך מקובלני
מבית אבי אבא, שאין
חדשה של לבנה פחותה
מכ"ט ימים ומחצה וכו'
שלישי שעה וע"ז חלקים.
ואותו היום מתה אמו
של בן זוא והספידה רבן
גמליאל להודיע לכל שלא
נתקדש החדש. ועוד באו
שנים ואמרו ראינוהו נומנו
כו'. פיר' באו שנים
שאמרו ראינוהו ליל ל',
ולילי ל"א לא נראתה,
וקיבלו רבן גמליאל וקבע
ראש שנה יום שלשים.
ואמר ר' דוסא עדי שקר,
דאין להיות ראש שנה
למחר. והורה ר' יהושע
לדבריו כול', עד א"ל
רבי עקיבא לה' יהושע
ר' תרשיני לומר לפניך
ממה שלמדתי, אמר לו
אמר, אמר לו היה לו
לכתוב הלא מועדי ה'
מקראי קדש ודויד, למה
כתיב אשר תקראו אתם
שלש פעמים, אלא ללמד
שאין מועדים עד שתקראו
יום פלוני מועד. ולמה
שלש פעמים כתיב תקראו,
ללמד אפילו שוגגים
מוטעין ואפי' מזידין, אין
מועד אלא מה שנתקראו.
אמר לו עקיבא נחמתני.
בא לו, ר' יהושע, אצל